

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1VCdo/2/2024
Identifikačné číslo spisu:	6123465705
Dátum vydania rozhodnutia:	12.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6123465705.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veľkom senáte občianskoprávneho kolégia zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Bajánkovej, sudcu spravodajcu Mgr. Dušana Čima a sudcov JUDr. Terézie Mecelovej, JUDr. Jany Zemkovej, PhD., JUDr. Aleny Svetlovskej, JUDr. Ivana Rumanu a JUDr. Martina Vladika v spore žalobkyne Balaščák Transport s.r.o., Mokroluh 197, IČO: 51 003 201, zastúpenej splnomocnenkyňou WITT&KLEIM Legal s. r. o., Banská Bystrica, Na Troskách 26, IČO: 47 257 164, proti žalovanej UNIQUA pojišťovňa, a.s., Praha 6, Evropská 810/136, Česká republika, IČO: 492 40 480, konajúcej prostredníctvom organizačnej zložky UNIQUA pojišťovna, a.s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, Bratislava - mestská časť Petržalka, Krasovského 3986/15, IČO: 53 812 948, zastúpenej CLS Čavojský & Partners, s.r.o., Bratislava, Zochova 6-8, IČO: 36 854 972, o zaplatenie 5.119,15 € s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. 5Csp/5/2024, o nesúhlase Mestského súdu Bratislava IV s postúpením mu sporu Okresným súdom Banská Bystrica, takto

rozhodol:

Na prejednanie a rozhodnutie sporu je príslušný Mestský súd Bratislava IV.

Obchodnoprávnym sporom nie je spor o náhradu škody medzi poškodeným a povinnou zmluvnou poisťovňou škodcu, vedený medzi takýmito stranami na základe osobitnej úpravy z ustanovenia čl. I § 15 ods. 1 vety druhej zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej tiež len „postupujúci súd“) listom z 8. februára 2024 sp. zn. 27Up/1942/2023 postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Mestskému súdu Bratislava IV (ďalej tiež len „nesúhlasiaci súd“), keď žalobkyňa po podaní odporu žalovanou v zákonom stanovenej lehote navrhla pokračovanie v konaní na príslušnom súde v zmysle § 10 ods. 3, resp. v zmysle § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínanom konaní.

2. Mestský súd Bratislava IV predložil spor podľa § 43 ods. 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“) Najvyššiemu súdu Slovenskej

republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“). Nesúhlas s postúpením odôvodnil tým, že v tomto prípade ide o obchodnoprávny spor, na prejednanie a rozhodnutie ktorého je a to kauzálnie príslušný Mestský súd Bratislava III. Uviedol, že predmetom konania je nárok žalobkyne vyplývajúci z toho, že došlo k dopravnej nehode, pri ktorej bol poškodený majetok žalobkyne ako obchodnej spoločnosti a vozidlo škodcu bolo poistené v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobnú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákona č. 381/2001 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „zákon o PZP“) u žalovanej ako poisťovne. Konštatoval, že porovnateľné skutkové okolnosti riešil už aj najvyšší súd v uznesení sp. zn. 5Ndob/68/2023 z 30. januára 2024, kde poškodenou bola takisto obchodná spoločnosť a škodca mal uzavreté povinné zmluvné poistenie u poisťovne, ktorá bola v danom konaní žalovanou. Poškodená postúpila pohľadávku na inú obchodnú spoločnosť, ktorá bola vo veci žalobcom, najvyšší súd ale v rozhodnutí, na ktoré nesúhlasiaci súd poukázal, správne uviedol, že postúpenie nemení povahu záväzku, ktorý najvyšší súd vyhodnotil ako obchodnoprávny. Pôvodná pohľadávka vykazuje znaky obchodnoprávneho sporu, keď z označenia postupcu dostupného zo „spisového materiálu“ je zrejmé, že sa jedná o podnikateľský subjekt.

3. Senát 6C najvyššieho súdu, ktorému táto vec (nesúhlasu s postúpením) pripadla podľa rozvrhu práce najvyššieho súdu na rozhodnutie, v rámci jej prejednávania dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava IV s postúpením mu sporu podľa neho nemožno považovať za dôvodný, rozhodnutiu takéhoto trojčlenného senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorým by bol vyslovený názor o inej než obchodnoprávnej povahe sporu, ale bráni práve rozhodnutie uvádzané v liste nesúhlasiaceho súdu, prezentujúce odlišný (presne opačný) názor. Preto vec postúpil na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej tiež len „veľký senát“) uznesením sp. zn. 6Ndc/10/2024 z 27. marca 2024, v ktorom aj svoj odlišný názor odôvodnil (§ 48 ods. 1 CSP).

4. Veľký senát si pred pristúpením k rozhodovaniu podľa § 48 ods. 4 CSP vyžiadal stanoviská ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej tiež len „minister“), generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej tiež len „generálny prokurátor“) a právnických fakúlt univerzít. Vyjadrili sa minister, generálny prokurátor a právnické fakulty Univerzity Mateja Bela, Univerzity Komenského, Univerzity Pavla Jozefa Šafárika a Trnavskej univerzity, pričom až na generálneho prokurátora všetci zhodne vyjadrili názor, že spor, v ktorom sa poškodený domáha na povinnej zmluvnej poisťovni škodcu plnenia z titulu náhrady škody, ktorá je krytá povinným zmluvným poistením, nemá povahu obchodnoprávneho sporu.

5. Generálny prokurátor sa stanoviskom z 24. mája 2024, stotožnil s názorom nesúhlasiaceho súdu a navrhol, aby veľký senát prijal interpretáciu, podľa ktorej spor, ktorého strany sú obchodné spoločnosti je na účely ustanovenia § 22 CSP vždy obchodnoprávnym sporom. Upriamil pozornosť na novelizáciu ustanovenia § 261 ods. 6 vety prvej Obchodného zákonníka (č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „ObchZ“) s účinnosťou od 1. februára 2004 (v tejto súvislosti porovnaj čl. II bod 37 v spojení s čl. V zákona č. 530/2003 Z. z. - pozn. veľkého senátu). Tou bola skoršia úprava o spravovaní sa zmlúv (medzi osobami uvedenými v odsekoch 1 a 2) neupravených ako zmluvný typ v hlave II časti ObchZ o obchodných záväzkových vzťahoch a upravených v Občianskom zákonníku (č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „OZ“) iba ustanoveniami OZ nahradená inou úpravou o spravovaní sa zmlúv upravených ako typ zmluvy len vo všeobecných predpisoch občianskeho práva príslušnými ustanoveniami tohto predpisu o type zmluvy a týmto zákonom. Ak teda podnikateľ poistí svoj majetok, ktorý má na účely podnikania, treba na jeho záväzkový vzťah s poisťovňou aplikovať všeobecné ustanovenia ObchZ o záväzkoch a ak kritériá pre určenie, či je spor obchodnoprávny sú rovnaké ako kritériá pre určenie aplikácie ObchZ (t. j. že ide o vzťah medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti), platí, že súdený spor je obchodnoprávny. Generálny prokurátor napokon mal za to, že ním prezentovaný názor je tiež jedinečnou príležitosťou, aby veľký senát ovplyvnil (a zjednodušil) interpretáciu pojmu „obchodnoprávny spor“ na procesnoprávne účely a prijal interpretáciu vhodnú z praktického hľadiska, v rámci ktorej ale otázka konania strán pri podnikateľskej činnosti môže byť spornou, predmetom dokazovania a takto aj nevhodnou ako kritérium určenia príslušnosti súdu (na rozdiel od povahy strán sporu).

6. Minister v nedatovanom stanovisku, doručenom najvyššiemu súdu v elektronickej podobe 26. júna 2024 a v listinnej podobe 4. júla 2024, odôvodnil názor, podľa ktorého spor medzi poškodeným a poisťovňou o náhradu škody podľa ustanovení zákona o PZP nie je obchodným záväzkovým vzťahom, nie je preto daná na jeho prejednanie kauzálna príslušnosť podľa § 22 CSP a príslušný by mal byť všeobecný súd žalovaného podľa § 13 CSP, prakticky tým, že aj podľa neho je nevyhnutné zaoberať sa výkladom pojmu „obchodnoprávny spor“, ktorý právna úprava *expressis verbis* nedefinuje (ako bolo uvedené tiež v uznesení o postúpení veci veľkému senátu), resp. aj priamo povahou sporu medzi poškodeným a poisťovňou podľa zákona o PZP. I on v zhode so senátom 6C najvyššieho súdu zastáva názor, že podmienkou na uplatnenie úpravy ObchZ o obchodných záväzkových vzťahoch nie je len podnikateľský status subjektov (strán) záväzkového vzťahu, ale aj súvis tohto vzťahu s podnikateľskou činnosťou na oboch stranách. Hoci uplatňovaný nárok má pôvod v škodovej udalosti a základ požadovaného plnenia tvorí poistná zmluva uzatvorená medzi poisteným škodcom a jeho poisťovňou, tento nárok nemá povahu nároku na náhradu škody, ale ide o originárne právo založené osobitným právnym predpisom, medzi ktorým a právom na náhradu vzniknutej škody proti škodcovi treba dôsledne rozlišovať (odkaz na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32Cdo/4765/2010 a Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 5C/98/2010). Pretože základná povaha poistnej zmluvy, o ktorej je reč, je upravená v OZ (ako *lex generalis*) a v zákone o PZP (ako *lex specialis*) a aj premlčanie nároku sa tu má riadiť úpravou v OZ, odôvodňuje to výklad, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je občianskoprávnym vzťahom, pri ktorom povaha jeho subjektov nie je relevantná.

7. Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave vyjadrením z 29. mája 2024, doručeným najvyššiemu súdu posledný májový deň tohto roka, taktiež vyslovila názor, že spor medzi dvoma podnikateľskými subjektmi z titulu náhrady škody spôsobenej pri dopravnej nehode a krytej povinným zmluvným poistením podľa zákona o PZP je občianskoprávny a to predovšetkým preto, že tu ide o mimozmluvnú zodpovednosť, upravenú bez ohľadu na povahu subjektov v OZ, preto, že nedostatok úpravy v zákone o PZP pri poistení zodpovednosti majú „vykryť“ osobitné predpisy (zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a OZ) a v rámci OZ jeho § 427, ktorý medzi podnikateľmi a nepodnikateľmi nerozlišuje a napokon aj preto, že z pohľadu teoretickoprávnej klasifikácie akýkoľvek vzťah z poisťovníctva predstavuje tzv. kombinovaný obchod alebo absolútny neobchod (čo znamená, že poistná zmluva sa podporne neriadi ObchZ ani v prípade jej uzavretia podnikateľom, ale sa naopak riadi úpravou v OZ, aj keď sa poistenie zodpovednosti týka vozidla, ktoré je predmetom podnikateľskej činnosti poisteného).

8. I podľa Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (jej vyjadrenia z 31. mája 2024, došlého najvyššiemu súdu v elektronickej podobe rovnaký deň a v listinnej 7. júna 2024) je pri riešení právnej otázky nastolenej postupujúcim senátom namieste absenciu výslovného vymedzenia pojmu obchodnoprávny spor riešiť i za pomoci historického výkladu a v súvislosti s relevantnou hmotnoprávnou úpravou. Vychádzajúc z ustanovenia § 261 ods. 1 ObchZ na podriadenie vzťahu režimu tohto zákona nepostačuje len postavenie jeho subjektov (ako podnikateľov), ale naplnený musí byť aj druhý predpoklad - že ide o vzťah majúci pôvod vo vzájomnej podnikateľskej činnosti týchto subjektov, ktorá skutočnosť musí byť zrejmá už v čase vzniku vzťahu. Ak aj Ústavný súd Slovenskej republiky považuje vzťah poškodeného a povinnej zmluvnej poisťovne škodcu za osobitný vzťah odlišný od vzťahu poškodeného a škodcu, ktorého podstatou je verejnoprávna potreba náhrady škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla (III. ÚS 214/2020), stotožniť sa treba s právnym názorom predkladajúceho senátu 6C, že spor poškodeného a poisťovne škodcu o poskytnutie plnenia v zmysle § 15 ods. 1 vety druhej zákona o PZP pod procesný pojem obchodnoprávny spor podriaďiť nejde.

9. Aj zo stanoviska Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach zo 17. júna 2024 (najvyššiemu súdu doručeného 10. septembra 2024) vyplýva jej priklonenie sa k názoru, že vzťah medzi poškodeným a povinnou zmluvnou poisťovňou škodcu nezodpovedá (i so zreteľom k dnes už historickej úprave obchodných vecí v čl. I bode 9 zákona č. 519/1991 Zb., ktorým mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok a notársky poriadok v znení účinnom od 1. januára 1992) zákonným požiadavkám na

obchodnozávazkový vzťah, nakoľko spor z takého vzťahu vzniknutý, vedený na základe osobitnej úpravy podľa § 15 ods. 1 druhej vety zákona o PZP, nemá pôvod v podnikateľskej činnosti oboch strán sporu (ale len žalovanej - poisťovne) a ako taký nie je obchodnoprávnym sporom. Ak navyše § 1 ods. 2 zákona o PZP ustanovil na poistenie zodpovednosti subsidiárnu pôsobnosť OZ, i podľa tejto fakulty by o obchodnoprávny spor nešlo ani vtedy, ak by sa plnenia voči poisťovni škodcu domáhal podnikateľ.

10. Napokon i stanovisko Právnickej fakulty Trnavskej univerzity z 11. septembra 2024 (doručené najvyššiemu súdu posledný deň tretieho štvrťroka tohto roka) zastáva názor, že spor poškodeného a povinnej zmluvnej poisťovne škodcu o plnenie na základe § 15 ods. 1 zákona o PZP nie je obchodnoprávnym sporom (a ani obchodným záväzkovým vzťahom majúcim sa riadiť ObchZ). Hoci CSP pojem obchodnoprávného sporu nedefinuje, primárne by malo ísť o spory s aplikáciou ObchZ a súvisiacich obchodnoprávných predpisov a aj keď toto kritérium nie je z viacerých dôvodov zaručeným, treba preskúmať povahu priameho nároku poškodeného a možnosti uplatnenia ObchZ pri jeho posudzovaní. Takto treba dospieť k záveru, že tu nejde o nárok na poistné plnenie na základe zmluvy v prospech tretej osoby (§ 50 OZ) a to najmä pre cieľ, ktorým nie je - posudzujúc k času uzatvorenia poistnej zmluvy - poskytnutie plnenia v prospech konkrétneho subjektu a ani v prípade vzniku poistnej udalosti tu nie je dodržaný mechanizmus prejavu súhlasu so zmluvou predpokladaný v § 50 ods. 2 OZ, ale o nárok na náhradu škody deliktneho charakteru, ktorý má základ v § 427 a nasl. OZ, teda v občianskom práve. Deliktná, teda mimozmluvná zodpovednosť sa v zásade spravuje občianskoprávnym režimom, pôsobnosť ObchZ na deliktne vzťahy je sporná a jej pripustenie so sebou nesie viac v tomto vyjadrení priblížených a ťažko uspokojivo zodpovedateľných otázok.

11. Veľký senát po prejednaní veci bez nariadenia pojednávania (§ 177 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 438 ods. 1 rovnakého zákona) dospel k záveru, že s právnym názorom senátu 6C najvyššieho súdu, vyjadreným v uznesení o postúpení veci a podporovaným drvivou väčšinou subjektov oslovených so žiadosťou o stanoviská, je opodstatnené sa stotožniť a to z nasledovných dôvodov:

12. Konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný; príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania a takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania (§ 36 CSP).

13. Súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanie sporu (§ 40 CSP).

14. Ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu; žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená. Ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu a týmto rozhodnutím sú súdy viazané (§ 43 ods. 1 a 2 CSP).

15. Na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak (§ 13 CSP).

16. Všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla; všeobecným súdom zahraničnej právnickej osoby potom súd, v ktorého obvode je v Slovenskej republike umiestnená organizačná zložka zahraničnej právnickej osoby (§ 15 CSP).

17. Na konanie v obchodnoprávných sporoch je príslušný Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave (§ 22 písm. a/ CSP).

18. Sídлом Mestského súdu Bratislava III je mesto Bratislava a jeho obvod tvorí územný obvod okresov Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV a Bratislava V; sídlom Mestského súdu Bratislava IV je (taktiež) mesto Bratislava a jeho obvod tvorí (tiež) územný obvod okresov Bratislava I, Bratislava

II, Bratislava III, Bratislava IV a Bratislava V (§ 2 ods. 3 a 4 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, najmä zákonov č. 150/2022 Z. z. a č. 398/2022 Z. z., ďalej tiež len „zákon o sídlach a obvodoch súdov“).

19. Od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva

- a) v trestnoprávných veciach z Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava III, Okresného súdu Bratislava IV a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava I,
- b) v rodinnoprávných veciach vrátane vecí podľa prvej a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti Civilného mimosporového poriadku z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava III, Okresného súdu Bratislava IV a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava II,
- c) v obchodnoprávných veciach vrátane vecí podľa § 23 a § 26 až 29 Civilného sporového poriadku v znení účinnom od 1. júna 2023 a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddĺženia a obchodného registra z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava IV a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava III a
- d) v ostatných veciach z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava III a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV (§ 18n ods. 2) zákona o sídlach a obvodoch súdov - inak časť ustanovenia nadpísaného marginálnou rubrikou Prechodné ustanovenia k zriadeniu mestských súdov v Bratislave).

20. Ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahujú sa na poistenie zodpovednosti osobitné predpisy (§ 1 ods. 2 zákona o PZP i s poznámkou č. 1 odkazujúcou na zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov) a zrušuje sa vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 423/1991 Zb., ktorou sa ustanovuje rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení vyhlášky č. 88/1992 Zb., vyhlášky č. 568/1992 Zb., vyhlášky č. 147/1993 Z. z., vyhlášky č. 304/1993 Z. z., vyhlášky č. 24/1994 Z. z., vyhlášky č. 44/1994 Z. z., vyhlášky č. 372/1994 Z. z., vyhlášky č. 372/1997 Z. z., vyhlášky č. 376/1999 Z. z. a vyhlášky č. 478/2000 Z. z. (§ 29 zákona o PZP).

21. Osobitný právny predpis môže uložiť fyzickej a právnickej osobe povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu. Môže tiež ustanoviť, že poistenie bez uzavretia poistnej zmluvy vznikne na základe inej skutočnosti za podmienok v ňom uvedených (zákonné poistenie) [§ 789 OZ v znení platnom a účinnom od 1. januára 1992 do 31. decembra 2002 vrátane]. Osobitný predpis môže ustanoviť, že poistenie vznikne bez uzavretia poistnej zmluvy na základe inej skutočnosti a za podmienok v ňom uvedených (zákonné poistenie) a osobitný predpis môže ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu (povinné zmluvné poistenie) [§ 789 ods. 1 a 2 OZ v znení platnom a účinnom od 1. januára 2003, tu porovnaj tiež čl. I bod 13 v spojení s čl. VI zákona č. 526/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov].

22. Z poistenia zodpovednosti za škody má poistený právo, aby v prípade poistnej udalosti poistiteľ za neho nahradil podľa poistných podmienok škodu, za ktorú poistený zodpovedá (§ 822 OZ) a náhradu platí poistiteľ poškodenému; poškodený však právo na plnenie proti poistiteľovi nemá, ak osobitné predpisy neustanovujú inak (§ 823 OZ). Tu sa inak javí vhodné poznamenať, že úpravu identickú s práve odcitovanými ustanoveniami obsahovali (s výnimkou náhrady skoršieho výrazu „poisťovňa“ novším „poistiteľ“) už ustanovenia § 377 a § 378 prvej vety OZ účinného do 31. decembra 1991 vrátane, tu pre prípad záujmu porovnaj čl. I body 66 a 109 v spojení s čl. III zákona č. 509/1991 Zb., ktorým sa mení, dopĺňa a upravuje Občiansky zákonník).

23. Ako bolo uvedené už v uznesení o postúpení vecí veľkému senátu, vysporiadanie sa s otázkou, či nesúhlas Mestského súdu Bratislava IV s postúpením mu sporu je dôvodný (alebo naopak nedôvodný), si vyžadovalo zodpovedanie inej otázky, či spor v prejednávanej veci spĺňa charakteristiku obchodnoprávneho sporu (v ktorom prípade by bola daná kauzálna príslušnosť iného z celkom štyroch

mestských súdov v Bratislave, na ktoré v súvislosti so zavedením tzv. novej súdnej mapy prešiel výkon súdnictva v jednotlivých druhoch špecializovaných súdnych agend a to Mestského súdu Bratislava III), pričom vysloveniu názoru trojčlenného senátu 6C najvyššieho súdu, že to tak nie je, a teda, že sa tu o obchodnoprávny spor nejedná, bránil presne opačný názor vyjadrený v skoršom rozhodnutí najvyššieho senátu (nech aj iného kolégia, čo ale z pohľadu povinnosti senátu zamýšľajúceho sa od skoršieho názoru odchýliť na postúpenie veci veľkému senátu, bolo bez právneho významu).

24. Veľký senát tak ako pred ním vec postupujúci senát 6C najvyššieho súdu nezdiala názor senátu 50 o obchodnoprávnej povahe záväzkového vzťahu, ktorý má základ v právnej úprave povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel vtedy, ak sa peňažného plnenia reprezentujúceho škodu krytú povinným zmluvným poistením domáha poškodený na poisťovni škodcu.

25. Súčasťou rozhodovacej praxe najvyššieho súdu je (o. i.) tiež záver, podľa ktorého aktuálna úprava procesného práva pojem „obchodnoprávny spor“ *expressis verbis* (výslovne) nedefinuje a pre účely korektnej interpretácie takéhoto pojmu si nepochybne treba pomôcť (popri úprave z ustanovenia § 261 ObchZ) aj dnes už len historickým prameňom procesného práva, reprezentovaným tou novelizáciou Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „OSP“), ktorá sprevádzala ako prijatie ObchZ a nahradenie ním niekdajšieho Hospodárskeho zákonníka (zákona č. 109/1964 Zb.), tak aj prijatie ďalšieho už vyššie spomínaného zákona (tzv. veľkej novely OZ v podobe zákona č. 509/1991 Zb.). Šlo tu konkrétne predovšetkým o čl. I bod 9 zákona č. 519/1991 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok a notársky poriadok (v tejto súvislosti porovnaj, napr. uznesenie najvyššieho súdu z 25. januára 2024 sp. zn. 6Ndc/55/2023), v rámci ktorého došlo k takej zmene skoršieho znenia § 9 OSP, ktorej súčasťou bolo zanesenie do odseku 3 zmieného ustanovenia úpravy vecnej príslušnosti krajských súdov ako súdov prvého stupňa v obchodných veciach v sporoch z právnych vzťahov medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti (písmeno a/, v tomto prípade bez významu ďalších nuáns, za akých bolo možno na účastníka nazerať ako na podnikateľa podliehajúceho režimu úpravy), pričom pre účely rozhodovania v tentoraz prejednávanej veci žiaduce je zmieniť tiež to, že skoršia príslušnosť krajských súdov v obchodných veciach sa vzťahovala aj na spory z poistenia spojeného s predmetom obchodnej činnosti bez ohľadu na to, že nejde o obchody podľa písmena a/ alebo b/ (§ 9 ods. 3 písm. c/ - ff/ OSP v znení zákona č. 519/1991 Zb.).

26. Pri riadení sa aj touto úpravou tak z pohľadu naplnenia definície obchodnoprávneho sporu (poznanej, avšak nevymedzenej dnešnou úpravou, a preto s povinnosťou jej dotvorenia o. i. judikátúrou súdov) musí byť rozhodujúcim, či ide o spor zo vzťahu medzi podnikateľmi pri podnikateľskej činnosti ich oboch (tu rozumej spor zo vzťahu majúceho pôvod vo vzájomnej podnikateľskej činnosti oboch strán sporu) a špecificky pri poistení potom, či možno usúdiť na jeho súvis (poistenia) s predmetom obchodnej činnosti oboch účastníkov vzťahu (teda nielen poisťovne, ktorá má poisťovanie priamo ako súčasť svojej podnikateľskej činnosti zapísané aj v obchodnom registri, ale tiež druhej strany sporu). Okrem toho rozhodne nemožno prehliadať ani to, že dnešná úprava povinného zmluvného poistenia (zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla) v zákone o PZP má svoje „korene“ v skoršej úprave rovnakej problematiky na úrovni vyhlášky č. 423/1991 Zb. v znení neskorších predpisov (tzv. zákonného poistenia, ktoré inak až po prijatí zákona SNR č. 25/1992 Zb. s účinnosťou od 23. januára 1992 získalo oporu v novelizovanom splnomocňovacom ustanovení § 29 zákona SNR č. 24/1991 Zb. o poisťovníctve) a že najskôr s inštitútom len zákonného a neskôr tohto i povinného zmluvného poistenia počítalo tiež znenie OZ už od času, v ktorom sa súčasťou právneho poriadku aj na území dnešnej Slovenskej republiky stali už vyššie priblížené úpravy na poli procesného práva, za pomoci ktorých možno naplniť pojem obchodnoprávny spor jeho potrebným (v aktuálnej legislatíve ale absentujúcim obsahom) a tento základný (všeobecný) predpis občianskeho práva dodnes v zákone o PZP slúži na riešenie otázok zákonom o PZP neriešených.

27. Okrem už uvedeného sú tu potom tiež aspekty zdôrazňované vo väčšine stanovísk zadovážených si veľkým senátom pred jeho rozhodovaním, najmä (nie však len) mimozmluvný charakter zodpovednosti

krytej povinným zmluvným poistením a základ takejto zodpovednosti, ktorým je jej špecifická povaha s pôvodom v prevádzke dopravných prostriedkov všeobecne a motorových vozidiel osobitne (§ 427 a nasl. OZ).

28. Menšinový názor generálneho prokurátora opierajúci sa tiež o novelizáciu ObchZ, vykonanú zákonom č. 530/2003 Z. z. potom podľa názoru veľkého senátu nešlo akceptovať (odhliadnuc od už uvedeného zhora) i preto, že takáto zmena znenia ustanovenia § 261 ods. 6 zákona nebola formulačne zvládnutá na patričnej úrovni, čo sa prejavilo tak, že kým pôvodné znenie pracovalo s jasným a nespochybniteľným pojmom „Občiansky zákonník“, novelizované už pracovalo s trojicou pojmov „všeobecné predpisy občianskeho práva“ (evidentne viaceré), príslušné ustanovenia „tohto predpisu“ (zjavne jediného konkrétneho) o type zmluvy a „tento zákon“ (mimo akúkoľvek pochybnosť ObchZ). Hoci tieto nepresnosti by do 30. septembra 2004 (v čase pred prijatím ďalšieho zákona č. 432/2004 Z. z., tu porovnaj jeho čl. I bod 79 a čl. IV) nepochybne šlo preklenúť výkladom, podľa ktorého aj novelizované znenie má na mysli najmä Občiansky zákonník (čo bolo nakoniec i predmetom ostatnej spomínanej novelizácie, po ktorej ešte došlo k vloženiu do ustanovenia ďalších odsekov a presunu toho, o ktorom je reč, na miesto s poradovým číslom 9), tým, nad čím by sa už takto poľahky preniesť nedalo, bol i v rámci časti ďalších stanovísk naznačený problém vytvorenia takto odchylného prístupu (aj z procesného hľadiska) pri posudzovaní nárokov škodcu (vyplývajúcich zo zmluvy, výslovne spomínanej v ustanovení § 261 ObchZ) a nárokov poškodeného (titulom deliktuálnej, čiže mimozmluvnej zodpovednosti škodcu za ním spôsobenú škodu, na úhradu ktorej slúži práve inštitút povinného zmluvného poistenia).

29. Veľký senát nemal dôvod nestotožniť sa i s ďalšími parciálnymi závermi senátu 6C formulovanými v uznesení o postúpení veci veľkému senátu tak, že I. pre stanovenie súdnej príslušnosti je vždy významný obsah žaloby, ktorý formuluje žalobca, teda i to, akej súdnej ochrany sa dovoľáva (s odkazom na uznesenie najvyššieho súdu z 11. decembra 2019 sp. zn. 6Ndc/15/2019); II. z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že v spore sa žalobkyňa (ako poškodená) domáha voči žalovanej (ako poistiteľke škodcu) podľa zákona o PZP, nároku na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla a III. žalobkyňa a žalovaná sú síce podnikateľkami, ale plnenie požadované prvou z nich od druhej nemá základ v ich vzájomnom záväzkovom vzťahu, pretože strany medzi sebou navzájom neuzavreli žiadnu zmluvu (ktorej predmetom by mohol byť zmluvný záväzok), neexistuje medzi nimi priamy zmluvný vzťah, požadované plnenie je vyvodzované z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktoré je upravené zákonom o PZP so subsidiárnou aplikáciou OZ (ktorý obsahuje úpravu poistných zmlúv) a hmotnoprávny vzťah tvoriaci základ sporu preto nejde definovať ako obchodný záväzkový vzťah.

30. S prihliadnutím k všetkému už uvedenému má tak veľký senát za to, že o prípad podraditeľnosti hmotnoprávneho vzťahu pod procesný pojem obchodnoprávny spor by mohlo ísť nanajvýš v sporoch medzi poisteným a poisťovňou z tzv. havarijného poistenia (v ktorých je právnym základom nároku zmluva oboch strán sporu). Obchodnoprávnym sporom však nie je spor o náhradu škody medzi poškodeným a povinnou zmluvnou poisťovňou škodcu, vedený medzi takýmito stranami na základe osobitnej úpravy z ustanovenia § 15 ods. 1 vety druhej zákona o PZP.

31. Ak potom z obsahu zápisu vo vložke č. 8726/B, oddielu Po obchodného registra vedeného Mestským súdom Bratislava III vyplývalo, že v prípade žalovanej ide o zahraničnú právnickú osobu s organizačnou zložkou usídlenou v Bratislave, teda v obvode nesúhlasiaceho súdu, veľký senát rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto svojho uznesenia.

32. Toto rozhodnutie prijal veľký senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 7 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.